

Stockholm 2011-12-13

Socialdepartementet
Enheten för familj och sociala tjänster
Kansliråd: Karin Hellqvist
Diarienummer: s2011/6292/FST

Vårt diarienummer: 12/26711

Betänkande kommunaliserad hemsjukvård (SOU 2011:55)

Svensk sjuksköterskeförening överlämnar härmed följande synpunkter

Svensk sjuksköterskeförening är en professionell sammanslutning av sjuksköterskor. Svensk sjuksköterskeförening företräder professionens kunskapsområde med syfte att främja forskning, utbildning och utveckling samt kvalitetsutveckling inom vård och omsorg. Föreningen har ca 76 000 medlemmar.

Svensk sjuksköterskeförening anser att:

- om kommunerna ska överta ansvaret för hemsjukvården måste kommunerna utöka anställningen av legitimerad personal. Detta är särskilt viktigt om hemsjukvården ska innefatta alla hälso- och sjukvårdsinsatser i hemmet, både i ordinärt boende, dvs. primärvårdsansluten hemsjukvård, specialiserad hemsjukvård samt specialiserad psykiatrisk hemsjukvård. En hög kompetens på personalen är en förutsättning för att hemsjukvården ska vara väl fungerande, kunskapsbaserad och kostnadseffektiv med krav på evidens, patientsäkerhet och teamsamverkan
- minst 70 % av de legitimerade sjuksköterskorna inom hemsjukvården ska vara specialistutbildade sjuksköterskor
- hela hemsjukvårdsteamet inklusive läkare, när det är möjligt, bör ha samma huvudman för att underlätta för vårdtagare och närstående
- en kommunaliserad hemsjukvård kräver en fungerande nationell patientöversikt.

Höga kompetenskrav

Dagens vård ska vara personcentrerad. Kortare vårdtider, minskat antal vårdplatser, effektivare diagnostik- och operationsmetoder innebär att fler komplexa vårdinsatser utförs i vårdtagares hem. De personer som i dag skrivs ut till hemsjukvård är ofta svårt sjuka vilket ställer höga krav på specialistkompetens. Vårdpersonalen måste kunna identifiera risker på ett tidigt stadium, förhindra kostsamma åtgärder, förbättra livskvalitet och minska vårdtagares lidande.

Svensk sjuksköterskeförening anser att den kunskap som hälso- och sjukvårdens yrkesutövare besitter ska komma alla personer som behöver hälso- och sjukvård tillgodo. Idag har allt för många kommuner en oacceptabel låg andel legitimerade yrkesgrupper och specialistutbildade sjuksköterskor anställda för vård av äldre. Äldre personer som får vård och omsorg i särskilt boende eller i hemsjukvården har ofta en komplex sjukdomsbild med kombination av flera symtom och funktionsnedsättningar och nedsatt kognitiv förmåga. Mot denna bakgrund är det paradoxalt att andelen specialistsjuksköterskor i kommunerna är extremt lågt. Inom kommunernas äldrevård är ca 17 % av sjuksköterskorna specialistutbildade. Av dessa har ca 2 % specialistutbildning inom vård av äldre trots att utbildningen funnits sedan år 2001.

Ska kommunerna överta ansvar för all hemsjukvård krävs att kommunerna tar ansvar för en god vård och ökar andelen legitimerade yrkesutövare rejält. I patientsäkerhetslagen (SFS 2010:659) framgår att vårdgivaren har en skyldighet att se till att de som arbetar i verksamheten har rätt kompetens för sina arbetsuppgifter. Arbetsuppgifter får endast delegeras till icke legitimerad vårdpersonal när det är förenligt med kravet på en god och säker vård. Medicinsk behandling, omvårdnad och rehabilitering behöver planeras, genomföras och utvärderas utifrån bedömningar baserade på vetenskap och beprövad erfarenhet. Svensk sjuksköterskeförening delar till fullo utredningens slutsats att om patientsäkerheten ska uppnås måste fler specialistutbildade sjuksköterskor, arbetsterapeuter och sjukgymnaster anställas av kommunerna. Det krävs att kommunerna kraftig utökar andelen legitimerade yrkesutövare.

Svensk sjuksköterskeförening anser att kommunerna måste anställa tillräckligt med legitimerad personal om kommunen ska överta ansvaret för hemsjukvård som innefattar alla hälso- och sjukvårdsinsatser i hemmet, både i ordinärt boende, dvs. primärvårdsansluten hemsjukvård, specialiserad hemsjukvård samt specialiserad psykiatrisk hemsjukvård. En hög kompetens på personalen är en förutsättning för att hemsjukvården ska vara väl fungerande, kunskapsbaserad och kostnadseffektiv med krav på evidens, patientsäkerhet och teamsamverkan.

Fler specialistutbildade sjuksköterskor

För att säkerställa en god kvalitet och kunna arbeta för en trygg och säker hemsjukvård måste personalen kunna integrera kunskap om sjukdomar med kunskap om vilka specifika omvårdnadsåtgärder som krävs. En personcentrerad omvårdnad förutsätter att personalen kan anpassa åtgärderna med hänsyn till vårdtagaren och närståendes önskemål och frågor.

Implementering av ny kunskap kräver sjuksköterskor som behärskar att systematiskt sammanställa och kritiskt granska den vetenskapliga litteraturen, sammanställa ett kunskapsunderlag, tillämpa kunskapen och slutligen utvärdera tillämpningen. Denna process kräver en god vetenskaplig kunskap och en fördjupning på avancerad nivå i huvudområdet omvårdnad. Det krävs en hög andel av specialistutbildade sjuksköterskor för att en god och säker hemsjukvård ska kunna uppnås. En undersköterska eller en legitimerad sjuksköterska med enbart grundutbildning har inte tillräcklig kompetens att självständigt bedöma, planera och åtgärda vårdtagarnas komplexa omvårdnads- och medicinska behov.

Svensk sjuksköterskeförening anser att minst 70 % av de legitimerade sjuksköterskorna inom hemsjukvården ska vara specialistutbildade sjuksköterskor.

Teamets betydelse för en säker vård

Förändringar inom hälso- och sjukvård samt omsorg har lett till ökade behov av samverkan och teamarbete. Teamarbete överbryggat gränser och främjar kontinuiteten i vården. När olika professioner arbetar tillsammans i team kan de olika professionella kompetenserna och den tvärprofessionella dialogen bidra till att bättre möta de olika behov som påverkar individens hälsa. Genom att arbeta tillsammans och nära vårdtagaren ökar förutsättningarna att fånga upp och förhindra incidenter hos vårdtagaren. Det blir också lättare att gemensamt ta ansvar för vårdtagarens helhetsbehov. I ett fullvärdigt hemsjukvårdsteam bör även logoped, psykologer, kuratorer, dietister och läkare ingå. Svensk sjuksköterskeförening delar inte utredningens slutsats att de problem som finns gällande gränstragning avseende ansvarsfördelning mellan kommuner och landsting skulle öka om kommunen anställer läkare. För att underlätta för vårdtagare och närstående bör hela hemsjukvårdsteamet inklusive läkare när det är möjligt ha samma huvudman. Svensk sjuksköterskeförening anser att kommunerna bör få befogenhet att även anställa läkare.

Ett sammanhållet journalsystem:

I dag lagras ofta journalinformation lokalt hos varje vårdgivare. Genom arbetet med införa en nationell patientöversikt (NPÖ) kommer patientens journaler att bli tillgänglig för all behörig vård- och omsorgspersonal. Det kommer att innebära att behörig personal får tillgång till vårdtagarnas tidigare diagnoser, vårdkontakter, dokument och provsvar. På så sätt kommer risken för felmedicinering och vårdskador att minska och patientsäkerheten ökar. De är mycket olyckligt att uppbyggnaden av NPÖ har fördröjts på grund av olika samverkansproblem. Svensk sjuksköterskeförening anser att för att upprätthålla en god och säker hemsjukvård krävs en fungerande nationell patientöversikt.

Riksföreningen för Sjuksköterskan inom Äldrevård har bidragit till Svensk sjuksköterskeförenings yttrande.

Stockholm

13 december, 2012

Ania Willman

Ordförande

Svensk sjuksköterskeförening

Birgitta Wedahl

Kanslichef

Svensk sjuksköterskeförening